

به نام خدا

نگاهی به توانبخشی شناختی با تمرکز بر اختلال نقص توجه – بیش فعالی

تألیف و تدوین:

مسعود علیزاده، زینب اکبری

بهار ۱۳۹۹

سرشناسه	: عزیزاده، مسعود، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور	: نگاهی به توانبخشی شناختی با تمرکز بر اختلال نقص توجه- بیش فعالی گردآوری و تالیف: مسعود عزیزاده و زینب اکبری (۱۳۶۸)
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات پادینا، ۱۳۹۹ -
مشخصات ظاهری	: ۱۰۶ ص
شابک	: شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۸۸-۱۷-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: توانبخشی شناختی
رده بندی کنگره	: RC۵۵۳
رده بندی دیویی	: ۶۱۶/۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۱۳۸۰۷

نگاهی به توانبخشی شناختی با تمرکز بر اختلال نقص توجه - بیش فعالی

گردآوری و تالیف: مسعود عزیزاده و زینب اکبری

ناشر: انتشارات پادینا

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: انتشارات پادینا

نوبت چاپ: اول (۱۳۹۹)

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۸۸-۱۷-۳

چاپ و صحافی: سینا

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه رشتگی پلاک ۷، واحد ۳، انتشارات پادینا

تلفن: ۷۷۴۲۱۷۵۷ و ۱۷-۶۶۹۴۹۱۱۵ (۰۲۱) همراه: ۰۹۰۲۵۰۸۸۳۸۱

www.padinapub.com

padina.pub@gmail.com

فهرست

۹.....	مقدمه.....
۱۱.....	فصل اول: توانبخشی شناختی.....
۱۳.....	فرایند شکل گیری توان بخش شناختی.....
۱۴.....	مکانیزم های تأثیر توانبخشی شناختی.....
۱۴.....	شکل پذیری نورونی و فرایندها زیربنایی.....
۱۵.....	مکانیزم زیر بنایی شکل پذیری.....
۱۵.....	اصلاح اتصالات سیناپس.....
۱۶.....	تأثیر برمدار نورونی.....
۱۷.....	فرایندهای پایین - بالا در مقابل بالا - پایین در توانبخشی شناختی.....
۱۸.....	تصوربرداری از انعطاف پذیری نورونی در مبتلایان MS.....
۱۹.....	انعطاف پذیری نورونی و توانبخشی شناختی در مبتلایان MS.....
۲۱.....	رویکرد های توان بخشی شناختی.....
۲۱.....	الف) ترمیم کارکرد های آسیب دیده.....
۲۱.....	ب) بهینه سازی کارکرد باقی مانده.....
۲۲.....	ج) جبران کارکرد از دست رفته.....
۲۳.....	د) جایگزینی کارکرد سالم.....
۲۵.....	فصل دوم: انواع توانبخشی شناختی.....
۲۷.....	مدل های زیربنایی توانبخشی.....
۲۸.....	مدل یادگیری.....
۲۸.....	مدل آموزش مجدد (بازآموزی).....
۲۹.....	مدل سلسله مراتبی.....
۲۹.....	مدل عصبی - رشدی.....
۳۰.....	عملکرد اجرایی.....

۳۱		اصول توانبخشی شناختی
۳۲		حافظه و فرایندهای مغزی آن
۴۰		انواع توجه
۴۰		توجه کانونی
۴۰		توجه ادامه دار
۴۱		توجه انتخابی
۴۱		توجه متناوب
۴۱		توجه تسهیل شده
۴۲		بیمه های فیزیولوژیک توجه
۴۳		عوامل موثر بر توجه
۴۳		الف - عوامل تعیین کننده خارجی (ویژگیهای محرک)
۴۴		عوامل تعیین کنند داخلی (ویژگیهای توجه کننده)
۴۶		سیستم پردازش اطلاعات
۴۹		عملکرد اجرایی
۵۰		فرآیندهای توانبخشی شناختی
۵۱		مدل جامع از توانبخشی شناختی
۵۳		تکنولوژی در توانبخشی شناختی
۵۵		سایر مدلها و تئوریهای سودمند توانبخشی شناختی: اصلاحی، ترمیم و جبران
۵۵		ترمیم
۵۵		جبران
۵۷		فصل سوم: اصول درمانی توانبخشی شناختی
۵۹		اصل اول
۵۹		اصل دوم
۵۹		اصل سوم
۵۹		اصل چهارم

۶۰		اصل پنجم
۶۰		اصل ششم
۶۰		اصول توان بخشی شناختی
۶۳		اصول آموزش عصبی
۶۶		اصل دوم
۶۷		اصل سوم
۷۰		اصل چهارم
۷۱		اصل پنجم
۷۳		انواع در ن های توان بخشی شناختی
۷۳		۱- درمان تحریکی
۷۳		۲- آموزش فرایند
۷۴		۳- آموزش تمرکز- توجه
۷۴		۴- آموزش استراتژی
۷۴		۵- درمان دارویی و غذایی
۷۴		۶- تجهیزات مصنوعی
۷۴		۷- آموزش حوزه خاص
۷۵		۸- آموزش غیرمستقیم
۷۷		فصل چهارم: پروتکل تمرینی گروه توان بخشی شناختی
۷۸		جلسه اول
۷۸		جلسه دوم
۷۸		جلسه سوم و چهارم
۷۸		جلسه پنجم و ششم
۷۸		جلسه هفتم و هشتم
۷۸		جلسه نهم
۷۸		جلسه دهم

۷۹	جلسه یازدهم.....
۷۹	جلسه دوازدهم.....
۷۹	جلسه سیزدهم.....
۷۹	جلسه چهاردهم.....
۷۹	جلسه پانزدهم.....
۷۹	جلسه شانزدهم.....
۸۱	فصل پنجم: استفاده از بازی‌های الکترونیکی در توانبخشی شناختی.....
۸۲	دلائل محبوبیت بازی‌های ویدیویی.....
۸۴	بازی‌های ویدیویی خانگی در محیط‌های توانبخشی.....
۸۴	بازی‌های کامپیوتر موضوعی.....
۸۵	بازی‌های حافظه.....
۸۵	بازی‌های فضایی و حرکتی.....
۸۶	بازی‌های جدولی.....
۸۶	ثبت نتایج آموزش مجدد بازی‌های ویدیویی.....
۸۷	بررسی بازی‌های ویدیویی.....
۸۷	گسترش نقش بازی‌های ویدیویی در توانبخشی.....
۸۸	رفتار.....
۸۸	آینده.....
۹۱	فصل ششم: توانبخشی شناختی در اختلال نقص توجه بیش‌فعالی.....
۹۲	تعریف.....
۹۲	آسبب‌شناسی.....
۹۳	مبانی عصب شناختی.....
۹۴	نیمرخ شناختی.....
۹۴	نارسایی در کارکردهای توجهی.....
۹۵	نارسایی در کارکردهای اجرایی.....

۹۶	نارسایی در شناخت اجتماعی.....
۹۷	نارسایی زبان.....
۹۷	نیمرخ رفتاری.....
۹۷	مشکلات اجتماعی.....
۹۷	مشکلات تحصیلی.....
۹۸	ارزیابی.....
۹۹	توانبخشی شناختی.....
۹۹	برنامه‌های توانبخشی شناختی.....
۹۹	برنامه تجربه کن.....
۱۰۰	برنامه آکسی ژن.....
۱۰۰	برنامه غذا دادن به میمون.....
۱۰۰	برنامه فوکوس پوکوس.....
۱۰۰	برنامه مداخلات فراشناختی نارکرهای اجرایی.....
۱۰۱	برنامه تقویت کارکردهای اجرایی کودکان.....
۱۰۱	برنامه تقویت شناختی مکاس.....
۱۰۱	برنامه بازی‌های مغزی برایان.....
۱۰۲	جمع بندی برنامه‌های توانبخشی شناختی.....
۱۰۲	خلاصه.....
۱۰۴	منابع.....

مقدمه

توانبخشی شناختی به مدت طولانی ذهن عصب روانشناسان و متخصصین را به خود مشغول ساخته است. با افزایش تعداد آسیب‌های مغزی در طی جنگ جهانی اول و دوم، دانشمندان برجسته‌ای مثل گلدشتاین، لوریا، زانگ ویل برنامه‌های درمانی را برای سربازانی که ضایعه مغزی داشتند ایجاد کردند. هریک از این محققین با این موضوع که چگونه توانبخشی انجام بگیرد، دل مشغول بودند. همچنان که گلدشتاین می‌گوید: آیا ما صرفاً باید به بیمار کمک کنیم تا ظرفیت کارکرد را دست داده خود را باز یابد یا او باید یاد بگیرد که با دیگر کارکردها آن را جبران کند. به عبارت دیگر آیا توانبخشی بر این هدف استوار است که کارکرد شناختی آسیب دیده را ترمیم کند یا شیوه آبی برای جبران یا جایگزین کارکرد را ایجاد کند.

یک مجموعه از تمرین‌های اختصاصی برای ترمیم مهارت‌های شناختی ایجاد کردند. فراوانی زیاد نقص‌های شناختی بعد از ضایعه مغزی مخصوصاً بعد از ضایعه مغزی تروماتیک و اهمیت ترمیم توجه، اکنون به طور گسترده‌ای شناخته شده است.

در حال حاضر، درمانگران عمدتاً از یک رویکرد برای توانبخشی‌های شناختی بعد از ضایعه مغزی استفاده می‌کنند. یک رویکرد درمانی کوشش می‌کند که مستقیماً کارکرد شناختی آسیب دیده را دوباره آموزش دهد. منطق زیربنایی این رویکرد این عقیده است که تمرین بر روی تکالیف انتخاب شده باعث بهبود مدارهای نورونی آسیب دیده می‌شود. در ترمیم مشکلات توجه فرض بر این است که توانایی‌های توجهی به وسیله فراهم آوردن فرصت‌های دارای ساختار برای تمرین کردن جنبه‌های مختلف توجه بهبود می‌یابند. درمان شامل تمرین‌های مکرر یک سری از تکالیفی است که نیازمند توجه با سطوح متفاوت است. فرض بر این است که فعال کردن مکرر و تحریک مداوم سیستم‌های توجه باعث تغییر در ظرفیت شناختی می‌شود که این خود به نظر نشان دهنده تغییرات زیربنایی در فعالیت نورونی است.